

Aktieägartillskott Gästrike Ekogas AB

Gästrike Ekogas AB söker aktieägartillskott på 40 mnkr.

Gästrike Återvinnares förbundsfullmäktige beslutade 21:e mars 2019 att godkänna 20,4 mnkr som ovillkorat aktieägartillskott till Gästrike Ekogas AB.

Styrelsen i Gävle Energi AB har 19:e februari 2019 tillstyrkt ett ovillkorat aktieägartillskott och frågan fördes vidare till styrelsen i Gävle Stadshus AB som 13:e mars 2019 beslutade att tillstyrka,

att föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att godkänna ett ovillkorat aktieägartillskott på 19,6 mnkr från Gävle Energi.

Bakgrund

Gästrike Ekogas AB (nedan "Ekogas"/"bolaget") bildades år 2010 på uppdrag av Gävle kommunfullmäktige efter flera utredningar och förstudier och beslut togs 2:e mars 2009 enligt:

- *att uppdra till Gävle Energi AB att initiera och leda projekt med syfte att tydliggöra och realisera försäljningen av biogas med den långsiktiga målsättningen att finna möjligheter till och realisera lokal och regional produktion av biogas för fordon.*
- *att satsningen på försäljning och produktion av biogas ska ske i samverkan med andra aktörer, både offentliga och privata inom länet, där Gästrike Vatten och Gästrike Återvinnare är primära aktörer.*

Gävle Energi AB startade bolaget tillsammans med en privat aktör Swedish Biogas International AB (SBI) med ägarfördelningen 49% Gävle Energi AB och 51% SBI.

Beslutet anger uttryckligen att bolaget skulle påbörja försäljning av biogas genom att först skapa en lokal/regional biogasmarknad och därefter bygga upp den egna produktionen. År 2010 byggdes därför första tankstationen på Sörby Urfjäll för att år 2011 följas av en lokal produktion genom uppgradering av rågas från reningsverket på Duvbacken.

I samband med att projektering av den regionala biogasproduktionen beslutade SBI att de inte önskade driva bolaget mot att röta matavfall. Fraktionen ansågs bl.a. svår att kvalitetssäkra då SBI som privat företag inte hade några möjligheter att påverka insamlingssystemet. Avfallet var dessutom låst i ett befintligt komposteringsavtal.

År 2014 sålde därför SBI sin majoritetspost som strax därefter köptes av Gästrike Återvinnare.

År 2017 invigdes Ekogas torrötningsanläggning i Forsbacka, som nu sysselsätter ca 12-15 personer varav sju personer är anställda i bolaget. Ekogas har idag både produktion av biogas på anläggningen i Forsbacka samt uppgradering av rågas vid Duvbackens reningsverk. Majoritetsägaren Gästrike Återvinnare levererar merparten av det substrat (matavfall) som bolaget använder för sin produktion.

Att starta och driva biogasproduktion är en verksamhet beroende av många omvärldsfaktorer, vilket gör att satsningen måste ses ur ett långsiktigt perspektiv i och med att helt ny infrastruktur måste skapas, kunskap och kompetens måste byggas upp samt nya samarbeten skapas med bland andra kollektivtrafiksaktörer, taxi, lantbrukare med flera.

Bolaget har sedan starten en plan för hur såväl privat och offentlig marknad, investeringar, substratstillgång ska utvecklas. Denna plan följs.

Den viktigaste avsättningen för biogasen är kollektivtrafiken, sopbilar, taxi samt den kommunala fordonsflottan.

För att bygga kompetens i regionen har Högskolan i Gävle sedan runt 2012 (på initiativ från Gästrikre återvinnare) nu en särskild inriktning som Miljöstrateg (180p) med bland annat biogaskurser.

Skeenden som kan ses som förseningar i bolagets plan är överklaganden av tankstation vid Kungsbäck samt mindre tillgång till substrat än förväntat. Dessa parametrar påverkar dels försäljningen av biogas till taxi-/privatbilsmarknaden, samt produktionen av mängden biogas.

Substratstillgången

Idag tar bolaget emot 10 000 ton matavfall per år från Gästrikre Återvinnarens upptagningsområde (Gästrikland + Älvkarleby). Ytterligare ca 8 000 ton matavfall sorteras i dagsläget inte ut från hushållssoporna av medborgarna, men är vid byte av sorteringsteknik eller beteendeförändring matavfall som kan komma Ekogas till del.

Det matavfall som slängs i hushållssoporna idag genererar förbränningskostnader för Gästrikre Återvinnare och dess taxekollektiv på drygt 2 miljoner kr per år. Om även matavfallet som levereras till Ekogas idag skulle förbrännas skulle detta innebära ökade kostnader för Gästrikre Återvinnare på 2,6 miljoner kr per år.

När det gäller matavfall motsvarar 1 000 ton ca.1,6 GWh fordonsgas (ca 160 000 liter bensin).

Anläggningen i Forsbacka är byggd för att ta emot 17 000 ton matavfall per år. Samverkan pågår med kommunerna i Hälsingland för att påbörja insamling av matavfall från dessa. Samverkan och försöksverksamhet pågår även för insamling av slaktavfall, matavfall från restauranger, häst- och nötgödsel, trädgårdsavfall samt fallfrukt. Substratstillgången för produktion av biogas är god, men kräver långsiktiga förutsättningar och mycket tät samverkan med de insamlade aktörerna och behandlingsanläggningarna.

Försäljning av biogas

Distribution av biogas bör även i framtiden fokuseras på de offentliga transporterna och verksamheterna. Därför sker nära samverkan med Region Gävleborg och X-trafik liksom Gävle kommunkoncern.

Biogas kommer vara ett av flera fossilfria bränslen som kan ställa om fordonsflottan till fossilfri och därmed genererar mindre utsläpp av koldioxid samt farliga partiklar för stadsmiljön.

I dagsläget är upphandlingen av kollektivtrafik för stadsbussarna i Gävle (period 2020 - 2030) överklagad, varför bolaget har svårt att prognosticera det ekonomiska läget. Om upphandlingen går igenom i sin helhet kommer det dock generera en mycket god resultatpåverkan för bolaget.

I närtid kommer även den regionala busstrafiken att upphandlas, där biogas troligt kommer vara ett efterfrågat bränsle. Hur efterfrågad biogas som fordonsbränsle är hos bolagets ägare och dess kommuner är upp till dem själva att besluta. För att ge Ekogas långsiktiga förutsättningar rekommenderas att kommunerna i närområdet som levererar sitt matavfall till bolaget samt också sätter upp mål för andelen biogasfordon.

Privatbilsmarknaden har förutsättningar att öka i Gävleborgsregionen, då tankställen för biogas finns såväl norr om samt söder om Gävleborg. Bilhandlare i regionen uppger att man är beredd att ta in biogasfordon i enlighet med den efterfrågan som finns och skapas.

Gästrike Återvinnare har en plan för att byta sina egna fordon till biogasfordon. Denna har delvis försenats då de modeller som efterfrågats inte kunnat levererats. Utvecklingen går dock mot att allt fler typer av tunga fordon finns tillgängliga som gasfordon och dessa ska upphandlas kontinuerligt.

I den samverkan som pågår med hälsingekommunerna för att få tillgång till mer substrat pågår också diskussioner om omställning av deras fordonsflottor, främst tunga fordon, till biogas.

Idag har Gävle kommunkoncern 131 fordon som körs med biogas av fordonsparkens totalt 637 fordon. Totalt är koncernens fordonspark idag till 54% fossilfri, när årets planerade inköp av fordon levererats kommer man nå minst 70% fossilfrihet, med målet att 2020 vara helt fossilfri. För att nå fossilfrihet inom estimerad tid krävs flera olika fossilfria bränslen.

Den biogas som idag inte försäljs som fordonsgas kommer att säljas till Sandvik AB.

Statliga biogasstöd

Biogasmarknaden i Sverige har de senaste åren fått stor konkurrens från dansk biogas på grund av olika stödsystem i Danmark och Sverige. Det har resulterat i att dansk biogas kan säljas med dubbla stöd och därmed pressar ner lönsamheten för biogasbranschen i Sverige. Ett tillfälligt produktionsstöd infördes för 2018/2019 och Ekogas har erhållit 4,1 mnkr och som krav för att erhålla produktionsstödet ska bolaget ha en soliditet på minst 13 %.

I gällande budget finns inget stöd utlyst för biogas men det finns förhoppningar om att detta återkommer i vårändringsbudgeten år 2019.

För att vara redo att söka de nya stöd som kommer, men även för att kunna använda redan beviljat produktionsstöd, behöver bolaget öka sin soliditet genom det aktieägartillskott som nu föreslås.

Ekologisk produktion av gödsel och återförande av fosfor till markerna

Ytterligare en resurs som blir samhället till del efter produktionen av fossilfri fordonsgas är det ekologiska gödsel som genom samverkan med lokala livsmedelsproducenter återförs till markerna.

Fosfor är ett grundämne som är helt avgörande vid livsmedelsproduktion och som idag utvinns i största del i Marocko och Västsahara. Bristen på fosfor i världen kan medföra stora risker för livsmedelsproduktionen.

Att återföra fosfor till lokala och regionala odlingsmarker genom rötning är en nyckelfaktor för att skapa lokal och regional livsmedelsproduktion och därmed få ett cirkulärt system.

Ekogas ser nu över möjligheten att KRAV certifiera biogödsel för ekologisk odling, vilket då ger ökade förutsättningar för livsmedelsproducenter att ställa om till ekologisk produktion.

Biogas som lokalt beredskapsbränsle

En allt mer oförutsägbar politisk värld har påmint kommuner, regioner och länder om att öka såväl sin självhushållningsgrad av livsmedel som andra varor. Vid en krissituation i våra hamnar eller på våra järnvägar tar de fossila bränslena snabbt slut. En lokal produktion av fossilfria bränslen av en produkt som aldrig sinar (matavfall), skapar en lokal beredskap även i orostider.

Ekonomi

Redan vid start av bolaget var det klart att de första åren skulle bli svårt att nå ett positivt resultat. Planen var att när den regionala produktionen var i full drift skulle resultatet vända. Den regionala biogasproduktionen startade upp efter sommaren 2017 vilket innebar att förlusten 2017 på -11,2 mnkr till stor del berodde på att bolaget det året hade stora kostnader för behandling av matavfallet då det skickades till Linköping.

Resultatet 2018 blev -15,8 mnkr och det budgeterade resultatet för 2019 på -16 mnkr beror framför allt på låga substratvolymerna samt att alla försäljningsavtal för gas inte är på plats.

Från sommaren 2020 kommer ett nytt bussavtal för stadsbussarna i Gävle vilket kommer påverka bolagets resultat positivt. I och med att upphandlingen är överprövad är det i dagsläget inte klart hur många bussar som blir aktuella.

Ekogas främsta syfte är att skapa ett cirkulärt kretslopp genom att behandla matavfall och producera fordonsgas och biogödsel. Ekogas ser en ökad försäljning av biogas framöver vilket även speglas i gasförsäljningen historiskt. Med de planer som bolaget nu har förväntas positiva resultat från 2022.

Återbetalning av aktieägartillskottet förväntas kunna påbörjas 2026/2027 efter att bolaget stärkt det egna kapitalet.

Effekt hos ägarna

Om beslut om att tillföra aktieägartillskott till Ekogas tas kommer detta ske genom att respektive ägare tar ett lån på motsvarande belopp. Totalt kommer räntekostnader för ägarna och minskade räntekostnader för Ekogas ta ut varandra.

Om inte ett aktieägartillskott sker riskerar bolaget att hamna i obestånd i början av år 2020. En situation med obestånd riskerar att värdet på ägarnas aktier väsentligt försämras samt att Kommuninvest kan kräva in borgensåtagande på 150 mnkr.

Någon djupare analys kring dessa effekter har inte tagits fram.

Framtida ägande

I enlighet med handling dnr 10KS226 beslutade Gävle kommunfullmäktige 4:e juni 2010

- *att det är viktigt att kommunen är med och initierar, samordnar och leder en utveckling för att åstadkomma biogasproduktion och försäljning men beroende på utvecklingen av marknaden och rådande marknadssituation även verkar för att verksamheten kan tas över av annan*

Ägarna för Gästrikre Ekogas AB har i dagsläget inte initierat någon försäljning av verksamheten. Då bolaget fortfarande befinner sig i uppbyggnadsfas och dess verksamhet och produktion är helt beroende av kommunala verksamheter såsom Gästrikre Återvinnare och Gästrikre Vatten är det troligt heller inte ett rimligt scenario inom de närmsta åren.

I en framtida mer utvecklad marknad för biogas är det dock inte ett omöjligt scenario att hela eller delar av verksamheten kan privatiseras.

Behov av aktieägartillskott

För att möjliggöra fortsatt expansion, möjliggöra fortsatt produktionsstöd samt för att inte Gästrikre Ekogas ska bli likvidationspliktigt krävs ett kapitaltillskott. Därför föreslås att aktieägarna genom aktieägartillskott utan villkor om återbetalning ska tillföras bolaget med 40 miljoner kr enligt ägarandelarna.

Kommunalförbundet Gästrikre Återvinnare	51 %	20 400 000 kr
Gävle Energi AB	49 %	19 600 000 kr.

Ägartillskotten bör erläggas kontant till bolaget senast den 30 juni 2019.

Gästrikre Återvinnares förbundsfullmäktige beslutade 21:e mars 2019 att godkänna ovillkorat aktieägartillskott till Gästrikre Ekogas AB.

Gävle den 28:e mars 2019

Jonas I Stenfelt
Verkställande direktör